

Jan Guillou
**MODRÁ
HVĚZDA**

HOST

Jan Guillou
Modrá hvězda

Velké století V

Jan Guillou
MODRÁ
HVĚZDA

VELKÉ
STOLETÍ
V

Brno 2016

Blå stjärnan

Copyright © Jan Guillou, 2015

Published by agreement with Salomonsson Agency

Translation © Helena Matochová, 2016

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2016 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-7577-004-2 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7577-005-9 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7577-012-7 (Formát MobiPocket)

1941

JEDNA ZE SLOŽENÝCH dek měla červeno-bílý vzor typický pro Vestland. Rozmazané výjevy z operačního stolu, přísný pohled lékařky zpoza bílé masky.

Nebyl to normální operační stůl, byl to jídelní stůl ve velkém domě a ta lékařka byla její matka. Obrazy se slévaly v nepochopitelný zmatek nebo v nicotu, občas ve sny s jakýms takýms dějem, které připomínaly filmové týdeníky, ale byly klidnější, bez té břeškové hudby.

Teplý písek u mola, sluneční třpyt, bílé plachty plující kolem Startkobbenu nebo Telegrafholmenu.

Achtung! Ausweise!

Němečtí kontrolori jako obvykle s rachotem rozrazili dveře od kupé. S Němci bylo nicméně lehčí pořízení než s obvyklými blbečky z Nasjonal Samling ve směšných uniformách.

Esesmani do vlaku nečekaně nastoupili v Hønefossu. S SS se dalo vyjít ze všech nejlépe. Stačilo je oslovit jejich mateřštinou a vyznat se v jejich hodnotách, to je obvykle snadno odzbrojilo.

V kufru v síťce nad její hlavou se pod polstrováním víka skrývalo zhruba dvacet tisíc norských korun v čerstvě vyžehlených, natěsně namačkaných bankovkách. Kurýrní zásilky nosila přímo na těle. Cestovní doklady měla vždycky v pořádku, dokonce nebyly ani zfalšované. Už se přestala bát, její němčina fungovala jako ocelový štít.

Jeden SS obersturmführer byl pohledný mladík, jako by jim vypadl přímo z plakátu. Řekl, že by s ní ze všeho nejradši jel až do Bergenu, ale bohužel bude muset vystoupit už v Geilo. Jeho sdílnost možná pramenila z toho, že se spolu bavili svižnou němčinou.

Poté nechal pečlivě prohledat zavazadla tří jejích norských spolecestujících, ale její kufr vynechal. Na rozloučenou jí zasalutoval, místo aby zahajloval.

Výbuch! Určitě to byl výbuch, bolelo ji koleno, do kterého se praštila o kolejnici, když ji to povalilo. Obří ruka ji odhodila o několik metrů. V nosních dírkách cítila kouř, tvář měla přitisknutou na ostré kamínky železničního náspu, byla oslepená, neslyšela nic než řezavý vysoký pískot, vnímala pouze pachy.

„A pohřební průvod prošel okolo jako sen oděný v čern.“

Ta slova nějak souvisela s Karin. Karin spáchala sebevraždu. I Virginia spáchala sebevraždu, zabily se téměř současně. Astarte, takový špatný titul. Ten román se měl jmenovat Figurína, jak to měla původně v plánu. To je věcnější, tehdy přece všechno muselo být co nejvěcnější.

Někdo jí přišel ošetřit rány studenou vodou a ředěným lihem, obojí utišilo ten palčivý žár. Někdo jí láskyplně nadzvedl hlavu a dal jí nějaké prášky, pak sklenici vody a brzy vše kolem ní zčernalo až na snové výjevy. Čas neexistoval.

Tři dny zápasila s horečkou, alespoň to jí později řekli, podle ní to mohl být klidně týden nebo celá věčnost. Její mysl byla jasná, i když sem tam měla v paměti bílé místo.

Uložili ji do lodní chatky, kterou předělali na jednolůžkový nemocniční pokoj, odnesli z domku úplně všechno až na její postel, kterou postavili doprostřed místnosti. Silně to tu vonělo mýdlem, okna byla otevřená, bílé závěsy se pohupovaly ve slunečním světle, venku křičeli raci, jako by v šérech panoval úplně obyčejný letní den. Vedle postele stál podomácku vyrobený stojan s kapačkou, při popáleninách ztratí člověk hodně tekutin.

Vlak číslo 4352, vagón NSB 40256, třicátý osmý počítáno od lokomotivy. Jednadvacet vagónů počínaje tímto bylo po strop naložených municí.

Plán operace byl až svůdně dokonalý. Stejně tak podklady od rozvědky, nic se nemohlo pokazit.

Munice, střelný prach a dělostřelecké granáty dorazily z Německa lodí do Arendalu, kde všechno naložili do norských vlaků mířících do Finska. Na německých přepravních listinách bylo všechno vágně označeno jako zdravotnický materiál. Informace se k nim původně dostala od Milorgu, vojenské větve odbojového hnutí Hjemmefronten, zachytili ji však i Angličané, a tak za akci převzalo zodpovědnost SOE.

Milorg měl informátora na švédské straně hraničního přechodu v Charlottenbergu. Podle jeho zprávy byla kvalita maziva norských vlaků tak špatná, že existovalo vysoké riziko přehřátí ložisek kol, a tedy požáru. V Charlottenbergu proto Švédové kontrolovali všem norským vlakům kola a nově je mazali, vlaky přece projedou Švédskem, jak rozhodla vláda, a tak mají Švédové odpovědnost za to, aby k požáru nedošlo. Přinejmenším na švédském území.

Tato na první pohled triviální zpráva z Charlottenbergu stála na počátku celého plánu. O Malcolmovi by se dalo říct ledacos, v mnoha ohledech naprosto odpovídal představám otce i strýce Oscara o Angličanech. Fantazie se mu však upřít nedala.

Když jim řekl o svém nápadu, připadal všem geniální. Vlak číslo 4352 tedy v Charlottenbergu projde inspekci a v případě potřeby budou jeho kola ošetřena novým mazivem. Proběhne to za plného denního světla a ještě ke všemu v přítomnosti drážních inspektorů a vojenského dohledu.

Odtud náklad zamíří do Hallsbergu, kde ho připojí k jinému vlaku mířícímu na sever, čas odjezdu 1.45. Souprava tedy bude čekat na odjezd skoro dvě hodiny.

A právě tady byla jejich šance, v jediných hodinách světlých letních nocí, kdy se setmělo. Tým Alfa měl za úkol pod rouškou noci proniknout k vagónu NSB 40256 a sabotovat ložiska, vypustit z nich veškerý olej a nahradit ho pískem. Pak už stačilo jen od kol protáhnout doutnáky dřevěnou podlahou vagónu, klidně i navrtat

do podlahy otvory, bude-li to nutné. Nebylo tedy zapotřebí porušit plombu vagónových dveří.

Kola se měla přehřát natolik, aby zažehla doutnáky vedoucí až k nákladu střelného prachu a munice. Zpětně nikdo nezjistí jinou příčinu katastrofy než přehřátí kol. K explozi dojde někde na půl cesty mezi Hallsbergem a Krylbo, pravděpodobně uprostřed venkova, takže zcela jistě nedojde ke ztrátám na životech.

Na první pohled perfektní plán. Dvacet jedna vagónů s municí nikdy nedojde k německým jednotkám ve Finsku. Nic se nemůže pokazit, ujišťoval je Malcolm a celá skupina mu věřila.

Úkolem týmu Beta bylo monitorovat situaci v Krylbo, a to s obvyklým krytím, tedy z nákladního auta s označením Modré hvězdy, pokud možno se skutečnými koňmi ve viditelné části nákladního prostoru. Jejich úkol se měl pravděpodobně omezit jen na konstatování, že vlak 4352 do Krylbo nedorazil, protože na trase z Hallsbergu z nevysvětlitelných příčin explodoval. Očekávalo se, že nádraží v Krylbo bude o této události informováno telefonicky, takže tým Beta se měl přesunout do nádražní budovy, aby zjistil, co se stalo, a pokud možno taky kdy a kde.

V nejhorším případě, pokud by se nakrásně něco pokazilo, ačkoli neexistoval rozumný důvod to předpokládat, měl tým Beta sabotáž dokončit přímo na nádraží v Krylbo. Jinak by riskovali, že metoda sabotáže kol bude prozrazena a její použití v budoucnu znemožněno. Bylo nesmírně důležité, aby tento zvláštní postup nebyl prozrazen. Stejnou cestou pojede ještě spousta vlaků s municí.

Až sem si Johanne všechno pamatovala dokonale — jak Malcolm při loučení žertoval, jak si s obvyklými frázemi podali ruce a jak se pak oba týmy rozešly do slunečného a horkého odpoledne.

Pak už jí to však ve vzpomínkách vázlo. Když se s krytým nákladákem blížili ke Krylbo, už se každopádně rozednívalo, a když zaparkovali na druhé straně kolejí přímo naproti nádraží, bylo už úplné světlo. Nikdo z týmu nebyl nervózní nebo rozrušený, zvlášť když se ukázalo, že vlak 4352 nepřišel podle jízdního řádu. Po čtvrt-

hodině už byli úplně klidní, měli však rozkaz vyčkat hodinu a teprve pak jít do nádražní budovy a zjišťovat, co se stalo.

A někde tady se jí vzpomínky rozplývaly a zbývaly z nich jen ne-souvislé výjevy. Prázdné koleje, posunovací lokomotiva, která táhla vagóny, aby je napojila na rychlík z Jämtlandu do Stockholmu. Pokojné brzké ráno, navzdory vlně veder stále ještě vlahé.

A pak už nic. Vlastně ne, ještě jeden střípek. Pamatovala si tu hrůzu, když sledovali, jak vlak 4352 pomalu vjíždí do nádraží s třia-dvacetiminutovým zpožděním. V tu chvíli měla pocit, že její paměť narazila do zdi. Do tohoto momentu jasno, po něm už nic.

Johanne usnula, jako by naschvál, jako by mohla vymazané vzpo-mínky vylovit ze snu.

Na Høyefjellu ležel sníh ještě na konci června. Když parník Ole Bull poprvé přistál u mola v Tyssebotnu, hrozně se bála. Čtyři chla-pi v uniformách NS na ni celou cestu civěli, šeptali si mezi sebou a ukazovali si na ni, a ona se ještě nezbavila kufru s penězi. Čle-nové NS měli právo — nebo si ho přinejmenším osobovali — kdy-koli kohokoli fyzicky prohledat nebo zatknout, a to z jakéhokoli důvodu.

Muž, který k ní přistoupil na bergenském hlavním nádraží hned poté, co vystoupila z vlaku z Osla, neřekl správně heslo.

Měl norský říct: „Pozdravuje vás Ola Nordmann z Finse.“

A ona měla norsky odpovědět: „Ano, toho dobře znám“, a nato měl ten muž postavit svůj kufr vedle jejího, zapálit si cigaretu, pro-hodit něco o počasí, vzít její kufr a jít pryč.

Ale on neřekl heslo celé, řekl jen „Pozdravuje vás Ola Nordmann“.

Johanne se patrně zatvářila upřímně překvapeně, sebemeně po-plést smluvené heslo byl smrtelný hřích.

„To je vskutku velmi zvláštní pozdrav,“ odpověděla mu na to.

„Hm, smím vám nabídnout cigaretu?“ zkoušel to ještě ten muž.

„To opravdu ne!“ odfrkla si a s klapáním podpatků odkráčela.

Vedle západního východu z nádraží zpomalila a rychle se ohlédla. Gestapák, nebo jestli snad byl od Statspolisen, už mezitím přistoupil

k jiné mladé ženě, která na jeho podivný vzkaz zareagovala neméně zmateně.

Johanne mohla udělat jedinou věc. Klidně vyjít z nádraží, za žádnou cenu neběžet, za žádnou cenu se neohlédnout. A odjet trajektem do Tyssebotnu.

Mučení. V podstatě nikdo neodolá mučení déle než čtyřicet osm hodin. Ale aspoň těch čtyřicet osm člověk musí vydržet, aby dal kamarádům šanci uniknout. To je učili už při základním výcviku. Stejně jako že mají do hesla propašovat nějakou drobnou odchylku, aby zafungovalo jako varování. Takže někoho od nich mučili, někdo prozradil pozdrav od Oly Nordmanna, ze všech hloupých jmen zrovna tohle, ale vynechal „z Finse“ a pozměnil postup s cigaretou.

Tak to určitě bylo. A i kdyby to tak náhodou nebylo, Johanne se přesně držela instrukcí, jak ji to učili. Po cestě k Tyskebryggenu — jestli se tak ještě pořád jmenuje, ale proč by okupační mocnost měnila zrovna název Německé nábřeží — ji kufr tížil, jako by byl plný olova.

A pak na palubě Oleho Bulla ty nepříjemné zjevy v uniformách NS. Patřili k „hirdu“ nebo „pomocným policejním jednotkám“, nebo jak si to vlastně říkali. A nevystupovali a nevystupovali, zastávky míjely, i když se parník jinak postupně vyliďňoval. V Tyssebotnu už na palubě zbyla jen Johanne a čtyři další cestující. A tihle hirdmani.

Už uvažovala, že nevystoupí, že počká, až budou vystupovat oni, a klidně pojede zpátky až do Bergenu, bude-li to potřeba. Ale ne, to by byla hloupost, do Tyssebotnu přece jede ve zcela legální záležitosti. Ztuhla hrůzou, když ti čtyři taky vstali a šli za ní. Když sešla po můstku na pevninu, jeden z nich na ni sykl, že moc dobře ví, co mladé dámy jako ona potřebují, a kamarádi se jeho vtipu zasmáli. Johanne se ulevilo, ti čtyři ji tedy nepovažovali za podezřelou, viděli v ní jen kus ženské. Debilové.

U mola měli navíc malou „staničku“ s vlajkou se sluncem a křížem, zjevně to byli jediní reprezentanti okupační moci na celé Osterøyi a měli tu vystřídat čtyři netrpělivě čekající kamarády.

Babička pořád měla nádherné vlasy, samozřejmě už šedivé, vždyť jí bylo přes osmdesát. Už v nich nebyla ani stopa po původní měděné barvě, ale stále je měla husté a tmavě šedé, hladce sčesané přes spánky a stažené do copu, který se jí volně houpal až u hýždí. A taky chodila prostovlasá, to bylo u stařen z ostrovů nevídané, ale možná to prostě byl výraz babiččina osobního stylu. Na sobě měla jeden ze svých pletených svetřů v různých tónech modré, kde barvy promyšleně korespondovaly s odstínem jejích vlasů a pronikavých, ledově modrých očí.

Na Frøynesu se před babičkou muselo dělat pukrle. Pak následovalo objetí, pevné a beze slov.

Babička pořád bydlela v dlouhém domě, který Johannin otec nechal postavit ve vikinském stylu. Dračí hlava na západním konci hřebenu střechy byla trochu sešlá větrem a počasím.

Johanne musela povyprávět všechno podle pravdy. Jako obvykle se najedly mlčky. Pak si sedly ke krbu a Johanne náležitě vylíčila, co je nového v Saltsjöbadenu, i když toho zase nebylo tolik, protože se naposledy viděly před pouhými čtrnácti dny. Vyřídila pozdravy od všech a pochválila sušenou rybu a ovčí kýtu. V ohni sem tam zapraskalo, na Frøynesu se většinou přikládalo smrkovým dřevem, a babička Maren Kristine jako vždy mlčela. V životě jí ze rtů nesplynulo zbytečné slovo, mluvila jako ve vikinských ságách a otec se občas pokoušel její styl imitovat, ať už vědomě, nebo nevědomě.

„Nejdražší babičko, chtěla bych vás požádat o velmi vážnou věc,“ začala Johanne, ale zarazila se a nevěděla, jak pokračovat.

Dlouhé ticho.

„Je těžká doba. Zlá pro zemi, zlá pro Nory. Vhodnější dobu pro vážný hovor nenajdeš,“ pronesla pak Babička svým obvyklým lakonickým tónem.

Zase dlouho ticho. Teď už nezbývalo než se vymáčkout.

„Hm, musím se vám přiznat... ne, potřebovala bych vás poprosit o laskavost, milá babičko. Ne jen tak ledažakou. Pokud mi vyhovíte, půjde vám o život.“

Johanne se znovu zarazila, cítila, že se do toho zamotává, taky se mohla vyjádřit trochu zaobaleněji. Člověk si nikdy nemohl být jistý, jak babiččin přísný bůh nahlíží na morální otázky. Její bůh mohl stejně tak sympatizovat s Nasjonal Samling, jako s Hjemmefronten a nevěřícímu by to v obou případech přišlo nepochopitelné.

Ticho, praskání v krbu, babiččin neproniknutelný výraz. Kdo ji neznal, mohl si její mlčení vyložit jako váhání nebo nelibost. Ale babička pravděpodobně jen hledala stručnou a výstižnou odpověď.

„Já už putuji údolím smrti. Žila jsem dobře. Ale bolela by mě tvá společnost, kdyby nešlo o dobrou věc.“

Johanne se zamyslela, což nijak nevadilo. Babička čekala dobře promyšlené, neuspěchané vysvětlení.

„Babičko, tamhle u dveří,“ spustila Johanne a zhluboka se nadechla, aby zvládla říct všechno najednou a bez zaváhání, „je uvolněné prkno. Pod něj bych chtěla schovat peníze a dokumenty. Za týden či dva přijde do Frøynesu někdo z Hjemmefronten, muž nebo žena, starý nebo mladý. Řekne: ‚Pozdravuji od někoho, kdo se nikdy neplavil na Rán, ale na Beduínovi.‘ Přesně tohle, ani slovo navíc. A v žádném jiném pořadí. A vy mu na to, babičko, odpovíte: ‚Já jsem se plavila na Rán, ale nikdy na Beduínovi,‘ a ten muž nebo žena vám odpoví: ‚Dobře se člověku plachtí s přáteli Norska.‘ To je všechno. Ten člověk si přijde pro věci schované pod prknem. Jestli chcete, můžu vám to heslo napsat, papírek snadno hodíte do ohně, kdyby na dveře zaklepali špatní lidé.“

Po těchto slovech se jí na chvíli zatmělo před očima. Opravdu zatáhla svou babičku, ženu více než osmdesátiletou, do nejilegálnější činnosti Hjemmefronten? Je šílená, bezohledná, nebo obojí?

Z toho, že babička s odpovědí otálí, si Johanne nic nedělala. Babiččin obličej byl jako obvykle nevyzpytatelný, upřeně hleděla do hasnoucího ohně.

Když pak konečně odpověděla, usmívala se, což bylo neobvyklé.

„Tvoje důvěra mě hřeje. Hrdá jsem na tebe. A pro slova života a smrti nepotřebuje paměť papírek.“

Přesně takhle mluvila odjakživa. Už před mnoha a mnoha lety, ve šťastných letních dnech dětství, když všichni chtěli, aby si Johanne sedla babičce na klín, a společně je fotografovali, nejlépe s rozpuštěnými vlasy — škoda že tehdy ještě neexistovaly barevné fotografie —, mluvila takhle, a to i když žertovala, což se však stávalo zřídka.

Ještě neobvyklejší bylo, že se k ní teď nahnula a beze slova ji začala hladit. Hubenou kostnatou rukou jí přejížděla po nahém předloktí, byl v tom jasný erotický náboj, naprosto nevhodný, tohle je určitě zlý sen.

To ji hladila tante Christa, aby ji probudila. Johanne se probudila s výkřikem.

„Pšš, pšš, to jsem jen já, neboj se, jsi u nás doma v Sandhamnu,“ utěšovala ji tante Christa. „Ingeborg říkala, že je načase, abys začala chodit trochu ven. A jestli na to budeš mít sílu, můžu ti ostříhat vlasy.“

„Promiňte, zdál se mi tak živý sen.“

„A kde jsi v tom snu... ale ne. Nemysli na to, zapomeň, že jsem se ptala!“

„Nebylo to nic tak hrozného, byla jsem u babičky na Osterøyi. A potom, když po mně babička vyjela a začala mě hladit po ruce, trochu jsem se lekla. A přitom jste to byla vy, tante Christo. A taky se v tom snu mluvilo norsky, *aber nun ist noch Ordnung!*“

Uvolněně se zasmály. Tante Christa se v životě nenaučila ani švédsky, ani norsky.

Na nočním stolku, kde předtím stál stojan s kapačkou, byla nyní karafa s vodou. Johanne opatrně spustila nohy z postele a zkusmo se postavila, sice se jí nejdříve zatočila hlava, ale nevolnost rychle přešla.

Tante Christa ji rázně usadila do zahradní židle za dlouhým domem a na stůl položila hřeben a dvoje nůžky. Řekla, že jí bude ctí ještě naposledy někomu vytvořit na hlavě pořádný účes ze zlatých dvacátých let.

Johanne chabě protestovala, viděla fotografie z té doby, kdy se ženy snažily vypadat jako „garçons“ s plochými hrudníky a vlasy jim držely na hlavě jako koketní helma.

Ale moc dohadovat se nemohla. Většina vlasů na levé straně hlavy jí uhořela, mezi strupy jen sem tam vyčnívaly drobné rudé chomáčky. Rány se budou hojit nejméně pět týdnů a vlasy jí dorostou až za několik měsíců. Nezbyvá tedy než začít od nuly, na obou stranách hlavy, a kromě toho jí to přísně nařídila paní doktorka, stejně jako to, že se má co nejčastěji koupat ve slané vodě a bez koupací čepice.

„Kde je mutti? Od příjezdu jsem ji ještě neviděla. A jak jsem se sem vlastně dostala?“

Tante Christa spustila ruku s nůžkami a zatvářila se upřímně překvapeně.

„Ty si to nepamatuješ?“

„Ne, asi mám něco s pamětí, taky špatně slyším, jen na pravé ucho.“

„Hm, máš prasklý bubínek, to se bude taky pár týdnů hojit. Ale copak si vůbec nepamatuješ, co se stalo?“

„Jen útržkovitě. Pamatuju si například den před tím, aspoň myslím, že to byl den před tím... kdy jsem sem přijela?“

„Dvacátého prvního července.“

„Allright, tak si pamatuju den před tím, až do určitého bodu. Ale jak jsem se sem dostala?“

Tante Christa se zase dala do stříhání a chvíli pracovala, než odpověděla.

„Připotácela ses napůl v bezvědomí po pláži v Skärkarlshamnu. Hans Olaf a Carl Lauritz pro tebe doběhli a poslední kus cesty ti pomohli.“

„Přišla jsem po svých? Úplně sama?“

„Ano, v tmavých slunečních brýlích, podivném malířském baretu a šále.“

„A pak?“

„Mutti se bleskově převlékla, změnila se v zázračného chirurga a pak jsme tě několik hodin operovali na stole v jídelně.“

„Jo! Tam byly deky s červeno-bílým vestlandským vzorem.“

„No, udělali jsme ti takové lůžko z poskládaných dek, to je pravda...“

„A pak? Byla jsem v bezvědomí, měla jsem horečku a zdály se mi divné sny. Ale kde je mutti, proč jsem ji ještě neviděla?“

„Střídám se s ní u tebe každé čtyři hodiny. Vzhledem ke tvému školení asi o popáleninách leccos víš.“

„A kde je mutti teď?“

„Teď spí, v tomhle horku hodně spí.“

Rozhovor na chvíli ustal. Tante Christa se soustředila na stříhání a budila přinejmenším dojem, že ví, co dělá.

Johanne si najednou nebyla jistá, jestli chce v rozhovoru pokračovat.

„Blouznila jsem?“ zeptala se nakonec. „Říkala jsem něco divného?“

„No jejda. Ale anglicky.“

Tón tante Christy se nedal vyložit mylně. Slovo *anglicky* vyslovovala příliš podobně jako její manžel, strýc Oscar, který všechno anglické a všechny Angličany nenáviděl.

Tante Christa pak Johanne chvíli česala a stříhala mlčky. Ve vzduchu samozřejmě viselo hodně otázek. A nebyly to jednoduché otázky.

Ozývaly se jen nůžky a na šterk dopadaly chumáče rudých vlasů.

„Podrobná zpráva následuje,“ řekla nakonec tante Christa, občas ráda parodovala manželův až přemrštěně vojenský styl řeči.

Zpráva byla stručná a její obsah očekávatelný. V posledních dnech se v novinách hodně psalo o takzvané ráně v Krylbo, tisk však událost popisoval čistě jako nehodu. O sabotáži se nikdo ani slůvkem nezmínil. Podle jedné teorie vypukl požár, protože se nějak přehřála kola vagónu a došlo k nadměrnému tření v ložiscích, ať je to, co je to.

Jenže jeden nikdy neví, co noviny kvůli cenzuře můžou napsat a co ne. Oscar všem situaci ozřejmil s obvyklou skálopevnou jistotou. Někdo, kdo se den po výbuchu v Krylbo připlazí do Skärkarls-hamnu napůl v bezvědomí a s těžkými popáleninami, asi raději riskuje život, než aby šel do nemocnice. Ergo si drahá neteř přivodila zranění při nějaké události, na kterou úřady pohlížejí s nejvyšší

přísností. A to den po Krylbo, jak bylo řečeno. O žádném jiném výbuchu tou dobou není nic známo. Ergo drahé Johanne nyní hrozí trest smrti a ostatním členům rodiny dlouhý pobyt ve vězení pro napomáhání zločinci. Rodina však samozřejmě musí držet spolu. Udavačskou společnost přece nechali v roce 1935 za sebou. Tak se má situace.

„A co tatínek?“ zeptala se Johanne, „co na to říkal on?“

„Jako vždycky. Už o tom nebudeme mluvit“, však ho znáš.“

Ve vzduchu visela nevyhnutelná otázka.

Má na ni Johanne odpovédět sama od sebe, nebo má tante Christu přimět, aby se jí otevřeně zeptala?

Klapání nůžek. Johanne začínala být zima na hlavu. Vysoko nad travnatou střechou dlouhého domu proletěl s křikem racek.

„Ano,“ řekla nakonec. „V Krylbo to byla sabotáž. Byla jsem tam, patřím k sekci Hjemmefronten, která spolupracuje se SOE, to znamená Special Operations Executive. Po devátém srpnu jsem pracovala v Norsku jako kurýr, ale už před mnoha měsíci se o mně dozvěděli Němci, tak jsem šla znovu do výcviku. A teď Krylbo. Ale správně bych vám neměla nic říkat, je to naprosto proti pravidlům. Už jen to, že to víte, z vás dělá spolupachatele.“

Nůžky cvakly ještě třikrát, než je tante Christa pomalu a soustředěně položila na stůl, aby v příštím okamžiku naprosto ztratila sebekontrolu, vrhla se Johanne kolem krku, dala se do hlasitého pláče a ujišťovala ji, že je na ni strašně hrdá, protože nic na světě není důležitější než porazit Německo, totiž ne *Německo*, ne její Německo, ale nacistické Německo, a Johanne moc dobře ví proč, že?

Johanne ta reakce připadala přehnaná, zvláště od tante Christy, proslulé svým sebeovládáním a chladným analyzováním, od té „staré kované bolševičky“, jak jí vždycky říkala mutti. Ty dvě se permanentně dohadovaly o bolševismu a sociální demokracii už třicet let. Johanne si nevzpomínala, že by někdy tante Christu viděla plakát, leda snad z dojetí nebo sentimentality. A teď tohle podivné zhroucení. Jak se k tomu má postavit?

„Ale no tak, tante, *noch ist Polen nicht verloren*,“ snažila se Johanne uklidnit vzlykající ženu a přitom ji hladila po zádech, jako se utěšuje dítě, a v tu chvíli si uvědomila, jak nepatřičně tohle staré německé úsloví zrovna teď zní. Jestli totiž je něco opravdu ztraceno, pak právě Polsko.

„Chtěla jsem tím říct,“ pokusila se to zahladit, „že se ještě nesmíme vzdávat naděje, nesmíme přestávat s odbojem.“

Tante Christa se jí opatrně vymanila z objetí, vytáhla krajkový kapesníček, utřela si oči a rozpačité se usmála.

„Zjevně jsou věci, o kterých nemáš ani tušení,“ řekla a posbírala si hřeben a nůžky, „ale zítra si spolu vyjdeme na dlouhou procházku a já ti všechno povím.“

Tante Christa vstala, protáhla se, jako by chtěla znovu nabýt důstojnosti, a zamířila k chatě v údolí, kde si se strýcem Oscarem jako každé léto zařídili byt a pojízdnou knihovnu. Vzápětí se však zarazila a otočila se.

„Marš do vody, holčičko, přísné nařízení ošetřující lékařky. A bez čepice!“ poručila jí žertem a obrátila se k odchodu.

Johanne zůstala konsternovaná a zamyšleně sedět na místě. O co může u všech všudy jít? O jakých „věcech“ nemá ani tušení? O vojenská tajemství určitě nejde. O těch měla Johanne větší přehled než všichni ostatní z rodiny. Možná s výjimkou drahé sestřičky, která pracuje u švédské výzvědné služby na neznámé adrese a v neznámé funkci. Ale Rosa nikdy neřekne ani popel.

Pustila to z hlavy, když ucítila, jak jí po zádech teče pot a noční košilka se jí lepí na záda. To už nebyla horečka, za to mohlo nejteplejší léto za posledních sto let, nebo tak nějak. Před týdnem naměřili ve stínu na závětrné straně dlouhého domu třicet osm stupňů.

U mola si sundala župan a rychle, protože byla nahá, se potopila. Koupající se lidé na písčné pláži v Skärkarlshamnu byli sotva sto metrů od ní.

Johanne dlouhými tempy plavala pod vodou ve stínu Beduína. Když se vynořila na světlo, všimla si, jak pod ní drobní platýsi

vyděšeně prchají na všechny strany, pryč z výhrůžného stínu té bílé velryby. Takže Moby Dick byl možná žena, to je pro kapitána Achaba mrzuté, pomyslela si, když vyplavala nad vodu a zhluboka se nadechla.

Bez dlouhých vlasů si připadala jako holohlavá, nejspíš teď vypadá jako tuleň. Proto si Strindberg jen nerad namáčel svou nezvykle malou hlavu, když se tady v Sandhamnu koupal se Zornem a Albertem Engströmem. Tvrdil, že když má mokrou hlavu, vypadá jako tuleň. Nebo ho možná takhle popichovali kamarádi.

Johanne se znovu potopila do stínu Beduína a doplavala ke koupacím schůdkům, které postavili u nejzazšího pilíře mola, a to teprve před rokem, údajně jako ústupek některým dámám z rodiny, které z mola nerady skákaly.

Johanne se na schůdky zavěsila a námahou chvíli lapala po dechu. Úplně v pořádku ještě rozhodně nebyla. Chladná voda jí však neosvěžila jen tělo, ale i paměť.

Vlak 4352 pomalu vjel na nádraží. Všichni tři zůstali zděšeně civět na vagón NSB 40256. Viděli, jak střešním ventilem a dřevěnými stěnami vagónu ven proniká světlý kouř. Požár vypukl, ale později, než předpokládali. Nejdřív někdo navrhl použít přenosnou časovanou bombu. Ale ne, tu by našli. Haugli, jestli se tak doopravdy jmenuje, jí vtiskl do ruky gumový balónek plný benzínu a vystrčil ji z auta, protože měla uniformu. Dokud na ni bylo vidět z nádražní budovy, šla Johanne přes koleje klidně, jako by šla něco vyřídit. Pak se rozběhla. Když prostrčila ústí balónku škvírou ve stěně vagónu a vstříkla dovnitř benzin, vlak ještě pomalu jel, pak křiklavě červený balónek zahodila — takové se za normálních okolností používají při klystýru —, odběhla od vlaku asi deset metrů a poté se násilím přiměla znovu zpomalit, klidně jít k autu, dívat se do složky s dokumenty a upravovat si čepici uniformy.

A právě tehdy udělala chybu, teď se jí to zřetelně vybavilo. Nemohla si pomoci a otočila se, aby se přesvědčila, jestli se jí to povedlo. Ještě spatřila, že plameny už vyšlehly zdi vagónu. Pak všechno zčernalo.